

CENTENARUL MUZEULUI DE ISTORIE NAȚIONALĂ ȘI ARHEOLOGIE CONSTANȚA (1879—1979)

PRINOS DE RECUNOȘȚINȚĂ

Aniversarea unui secol de la prima organizare a unui lăcaș al vestigiilor arheologice și istorice dobrogene, în contextul valorilor naționale, la Constanța, constituie un eveniment de vibrante semnificații, în plan cultural, un prilej de meditație asupra eforturilor desfășurate în timp pentru valorificarea și îmbogățirea continuă a zestrei doveditoare a permanenței românești pe vetrele străbune dintre Dunăre și Mare, un imbold însuflețitor spre noi realizări în acest domeniu al muncii științifice și educației patriotice.

Cu denumirea de Muzeul de arheologie al Dobrogei, lăcașul muzeal de la porțile mării a luat ființă în 1879, imediat, deci, după reintegrarea străvechei provincii românești ponto-danubiene hotarelor firești ale țării, la sediul palatului administrativ de atunci, din inițiativa primului prefect al județului Constanța, Remus Opreanu. Colecțiile incipiente — unelte, vase ceramice, inscripții, monede, podoabe, monumente de sculptură și vestigii arhitectonice etc. —, ocupau unele încăperi ale palatului prefecturii și-i populau parcul înconjurător. Era un început de bun augur, care avea să statueze în conștiința generațiilor datorită de a scoate în lumină comorile trecutului nostru istoric, de a nutri priz cunoașterea și popularizarea lor flacăra nobilă a cinstirii eforturilor milenare ale poporului nostru.

Organizarea muzeală a vestigiilor trecutului în provincia lui Burebista și Mircea cel Bătrîn a cunoscut, în secolul scurs de la inaugurarea sa, atât unele vicisitudini, datorate unor evenimente nefaste (incendiul din 1896, distrugerile primului război mondial), cât și unele momente de înflorire. După 1896, muzeul a funcționat în diferite sedii din oraș (Gimnaziul Mircea cel Bătrîn, Școala normală de băieți sau într-o aripă a Primăriei), iar din anul 1910 a fost, pentru o vreme, dependent de Muzeul național de antichități din București. Nu întâmplător muzeul și-a legat existența de numele unor renumiți arheologi. Am numi pe Grigore Tocilescu și Vasile Pârvan, care prin rîvna și spiritul lor de exemplară dăruire au contribuit la buna dezvoltare și funcționare a muzeului, îmbogățindu-l pe temeul valoroaselor investigații arheologice efectuate de ei și elevii lor în Dobrogea. După primul război mondial,

muzeul din urbea tomitană se constituie ca o instituție mai complexă, avînd în sfera sa de activitate Muzeul de la Callatis (Mangalia), Carsium (Hîrșova), Ulmetum (Pantelimonul de Sus), precum și celebrul Monument triumfal de la Adamclisi. Acestor secții componente ale zestrei muzeale constănțene li se va adăuga curînd cetatea cu nume de profundă rezonanță Histria, cu impunătoarele ei vestigii. Între anii 1935—1936, profesorul Constantin Brătescu, figură marcantă a vieții științifice și culturale dobrogene, reorganizează muzeul într-o aripă a Primăriei orașului. Susținînd, prin presă și conferințe, prin activitățile Societății culturale dobrogene și paginile revistei acesteia, „Analele Dobrogei”, necesitatea valorificării largi a vestigiilor istoriei patriei, pe aceste meleaguri, oamenii de cultură ai locului, între care am aminti pe Ioan N. Roman, Ioan Micu ș.a., în consonanță cu arheologi și istorici de prestigiu ca Nicolae Iorga, Vasile Pârvan, Gr. Florescu, Radu Vulpe etc. și-au adus o vie contribuție la dezvoltarea patrimoniului muzeal.

În acest excurs succint al istoriei muzeului nu putem omite faptul că, în trecutele guvernări, strădaniile cercetătorilor și celorlalți susținători entuziaști ai valorificării tezaurului arheologic din această parte a țării nu au aflat aderența scontată în vederea așezării muzeului într-o clădire corespunzătoare rosturilor și dezvoltării sale. Abia în anii socialismului, instituția s-a fundamentat într-o clădire specială, anume modificată după necesități muzeale, prin grija organelor de partid și de stat. Din 1957, aproape două decenii, prin munca neobosită a colectivului de tineri arheologi de aici, conduși cu pricepere, cu dăruire, de omul cu spirit de aleasă rivnă care a fost Vasile Canarache, muzeul constănțean a dobîndit atît proporțiile, cît și recunoașterea largă ce se cuveneau unei atari instituții. Prin dezvoltarea sa, prin bogăția și valoarea exponatelor, prin prestigiul dobîndit nu numai în viața culturală a Dobrogei, ci și a patriei întregi, s-a creat astfel o nouă necesitate, aceea a unui muzeu de rezonanță națională, cu înfățișări expoziționale aduse pînă în contemporaneitate.

Această necesitate a amenajării unui Muzeu de istorie națională și arheologie într-un așezămînt corespunzător și-a aflat la Constanța o rezolvare monumentală, în clădirea impunătoare și larg adecvată a fostei Primării din Piața Ovidiu, rezultat pentru care aducem prinos de recunoștință înaltei accepții a conducerii de partid și de stat. Încă în hotărîrile adoptate de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. privitoare la sărbătorirea Centenarului Independenței de stat a României s-a prevăzut, din decembrie 1975, organizarea în municipiul Constanța a unui Muzeu de istorie națională și arheologie. De asemenea, plenara C.C. al P.C.R. din 14 aprilie 1976, a adoptat un plan de măsuri, în cuprinsul căruia, la punctul nr. 8, se specifica: „în municipiul Constanța se va organiza un muzeu de istorie națională”. Ca urmare a acestor indicații supreme, Consiliul de Miniștri al R. S. România, prin hotărîrea nr. 394 din 6 nov. 1976, a alocat sumele necesare amenajării noului muzeu în localul fostei Primării din Piața Ovidiu 12 — destinată anume acestui scop, adecvată prin vechimea, monumentalitatea și poziția sa. După cum se știe, lucrările necesare expunerii muzeistice au fost finalizate pînă la 25 decembrie 1977, dată la care noua instituție, reflectînd trecutul Dobrogei în contextul general al patriei și într-o viziune științifică integrală, a fost inaugurată, sărbătorește, în prezența autorităților de

partid și de stat — centrale și locale. Acestei inaugurări i-a urmat, la scurt timp, momentul remarcabil, adînc emoționant în viața spirituală a întregii noastre patrii, al dezvelirii Monumentului triumfal Tropaeum Traiani de la Adamclisi, act de geneză al națiunii române, restaurat tot în cinstea Centenarului Independenței de stat a României, inaugurat în prezența tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU, secretar general al P.C.R., președintele României socialiste.

Centenarul muzeului nostru se desfășoară astfel în condițiile noi, luminoase, acordate cu grijă părintească de partidul comunistilor români, de conducerea sa, în frunte cu fiul cel mai iubit al țării, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU. Aducînd omagiul nostru fierbinte înaintașilor care s-au străduit să aducă în lumină vestigiile istorice ale pămîntului românesc dintre Dunăre și Mare, adresăm totodată prinosul nostru de recunoștință partidului iubit, pentru înalta înțelegere și grija acordată valorificării tezaurului arheologic și istoric, cercetării de specialitate, pe aceste străbune și frumoase meleaguri de viață românească, deschise zărilor lumii, viitorului comunist.

ADRIAN RĂDULESCU